

TAM GORI NAD KOČEVJEM, PRI JELENOVEM STUDENCU

SANJSKI SVET KRESNE NOČI

PETER VOVK

Sobota — pozno popoldne je bilo. Vzel sem klobuk s kljuge, palico v roke in odšel po fridrihštajnski poti h koči PD Kočevje pri Jelenovem studencu. Dan je bil bogat in se je dobro končal. Nebo je potemnelo, na zemljo se je spustil mrak. Duša in misli so se zllili v eno. Kar sem podnevi videl še blizu, se je odmaknilo nekam daleč. Kakor da je brez vrednosti. S svojo srebrno tihoto in daljavo pritisakajo zvezde na dušo. Les se je na žerjavici razgorjel. Odsev ognja je ležal na zemlji, smrekah, mizi in klopih. Vse okoli tega svetlobnega kroga je bilo neprozorno in mračno. V temi sem komaj zaznal posamično drevje, grmovje in skale.

Sedim poleg ognja, molčim in o nečem razmišljam. Osamljena figura bukovega suharja je videti otožna, zasanjana in pesniška. Zdi se mi, kot da posluša. In v tem molčanju — kot da se čuti duša neznanega bitja. Drevesa in grmi so zamisljeni, trava ovenela. Murni zadržano igrajo na godalca, kobilice strizejo trave.

NOČNE LEGENDE

Soparno je, nastaja tišina. Pogovarjam se sam s seboj in ne vem, če bo še kdo prišel. Namečem smrekove veje na žerjavico, plamen bukne v žareč kolobar. Objema me siv dim, iskre lete visoko v zrak. Svetloba ne trepeta več, krogi dreves se manjšajo. Ogenj dogoreva, noč postaja vidnejša. Polna mesečine. Spušča se name in mi šepeta na uho. Rokomavhi so prišli iz svojih skrivališč.

Zaprem oči in ničemur ne posvečam posebne pozornosti. V meni ni nobenega strahu in nemira. Kot da sem gluhi od polne noči in oslepel od srebrne svetlobe lune. Oglašja se nočna ptica — drvarji ji pravijo uspavanka. Meni kriči: spim, spim, spim! Diši po senu, po posušeni travi. Čez dan sem jo pokosil. Duh je sladak, močan in omamljiv.

Začelo se je nočno življenje, ki ga podnevi ni slišati. Tekanje živali, tankočutni žvižgi, glasovi sov in netopirjev. Tenorji, soprani, basi, alti. Vse se preliva v neprestan enoličen šum. Prijetno se počutiš in se predajaš sanjarjenju.

Nepremični predmeti — panji, skale in kamni — kot da nekoga čakajo. Ponoči se mi zde drugačni, drugače razporejeni. Ti predmeti so podobni ljudem in vlivajo nezaupanje. Steza kot da je zlepljena z tlemi. Kakor v sanjah se mi zdi vse to.

Kako lepo je ležati ob ognju in biti človek, ki gleda zvezde, kresnice, luno in temno nebo! Želiš si, da skupno z nočno ptico odletiš neznanokam.

Duša se je odzvala veličastnemu zanosu kresne noči. V sreči sem občutil neko napatost in radost, kot da gozd uvideva, da ni osamljen. Srečujem redka stara drevesa, visoko odrezane panje, okamnele žene in otroke. Po malem mi prihajajo nočne legende na pamet. V otroških letih mi je o njih pripovedovala mati.

Zdi se mi, da priroda bdi. Bojim se, da se ne bi kaj premaknilo. Temne sence dreves preprežajo tla in padajo čez pot. Gomilijo se druga poleg druge — meglene fantastične slike. Ogenj dogoreva. Rdeče rane v lesu nemo tožijo. Sredi enoličnega šumenja in mirnega zraka odjekne začudeno neki glas: »O — O.« Gledam nebo, z zvezdami posuto. Brez oblaka, brez lis in peg.

Topel junijski zrak je miren in negiben. Težko bi mi bilo, če bi izgubil sedanji trenutek življenja. Bliža se polnoč. Ležim ob ognju — sam. Kot bi šla črna senca skozi temo, z bakljo v rokah. Zdi se mi, da nekdo govori pravljico o nočnih ljudeh.

Skozi okno sem od sive kočje iz brun petrolejka brli. Prišel je čas spanja, meni pa za spati ni. Od vseh strani se tema k ognju sklanja. Zdi se mi, da leti ptič brez kril, saj drugače med drevjem ne bi mogel leteti. Počasi tipam skalnato pot z nogami. Goslanje murnov slišim. Podlaga iz skal je tu gori, pokritih z mahom. Pa korenin, iglic, listov, prepregega lesa in plesni. Oplaja me tišina večera in glaso-
sovi drobnih živalic.

OSAMLJENOST ME PRIME ZA ROKO

Na mojem licu je mir. S tišine v tišino capljam po rahlo zarisani stezi in ne vem, kaj bom spet zagledal. V začaranem krogu večera sem. Bobnanje aviona je doseglo uho. Gost sem nočnih živali in ptic. Po smoli in smrečju diši. Bližje je tu gori nebo, so zvezde in luna. Odvečnih besed ni, pustil sem jih v dolini.

V vrtincu plesa v gosti smreki se oglašajo sove. Hahljajo se in dušijo v histeričnem joku. Skovik skovika v temno noč in kliče samico k sebi. Visoki ozki stožci smrek in jelk kipe v nočno nebo. S srebrnimi žarki lune so veje posute do tal. Strmim v kristalne prepade visokih dreves, moja senca je zazelanela.

Tihe zvezde in kresnice trosijo drobno svetlobo. Zdi se mi, da sem metulj, lahko razširjam krila. Čudno nem je nočni čas.

Studenec, miren in tih, zveni iz globin. Moj obraz v njem je čudno dolg in zveržen. Poln sem samotne hoje, srebrnih latov lune in zbeganih želja.

Miren zrak ne giblje listov. Zvezde neprestano utripajo, kot da signalizirajo. Iskre suhih smrekovih vej lete visoko v zrak, ugaski se vračajo. Luna si domišlja, da je vsaka moja stopinja njena last. Gledam zvezdnato nebo: Orion, Venero, Mars, Saturnus in Rimsko cesto. Utrinek neke zvezde preleti nebo. Želim si, da bi še dolgo hodil po kočevskih hribih.

Z očmi padam v neizmerno globok prazen prostor. Noge se prepletajo s koreninami in ne morejo naprej. Po žilah se pretaka srebrna voda lune. Okoli mene ni nobene resničnosti. Sanjski svet kresne noči se odpira z vso svojo lepoto. S strnjeno tišino umirjajo veje dreves trepet ognja. Gozd je skrivnostno zvoneč.

Nekaj blodi skozi temne sence dreves, hoče premagati nočni mir. Osamljenost me prime za roko; odslej sva prijatelja. Jaz, moja senca in luna, trije dobri prijatelji. Oči krotko žarijo, kot bi iskale nočno vilo. Cvetlice in trave izžarevajo dnevno toploto.

Moja zapuščena postava se tiho pomika naprej. Glas molči, kot bi se bal, da ne bi koga izzval. Kot temne, nejasne slike se pomikajo sence dreves in grmov k polnočnemu stolpu. Skale in kamni so kakor podobe, razložene po tleh. Zmeraj globlje oznanjajo sove svoj vabeči klic noči.

Netopirji, pol ptiči — pol miši, letijo v uokvirjenih krilih po toplem nočnem zraku. Vrtinčijo se, dvigajo in padajo. Čez dan spijo pod streho kože z glavo obrnjeno navzdol.

Pastir brez ovc sem, s palico v roki. Zdi se mi, da stalno nekaj pasem.

ZIBAM SVOJE SANJE

Odsev dreves je v svečavi lune prelep. Smrekove veje zadišijo na ognju. Misel nekaj kleše. Tu gori je zame neki na novo ustvarjen svet, ki ga ni mogoče nositi vsak dan s seboj. Veje dreves visijo iz debel kot pahljače. Med nočnimi ptičami in živalmi, ki se oglašajo, je lepo. Drug v drugega zro drevesa, grmi, skale in kamni.

Ležim ob ognju na mahu. Ustnice se gibljejo, prav tiho pojejo. Listi dreves in iglice dihaajo. Cvetlice spijo v travi, ptiči v gnezdih. Gledam zvezde — nešteto zvezd. Gledam svečavo lune, kresnice, ogenj. Zdi se mi, da sem tu gori v brezsnovnem stanju v kresni noči. Besede, črke in stavki se utapljaajo v nočni mir.

Nikjer ni umetnih balkonov, le skalnati bloki so, pokriti z mahom. Nekakšen odmev prihaja, utihne in se spet pojavi. S samotne steze odmeva peket jelena. Leskov grm ne ve, kaj sosednji grm sanja o kresni noči. Gledam utrujeno migljanje

ognja na prepereli veji. Sova oponaša svoj glas.

Sam sem, pa vendar ne sam. Stojim pod nebom in gledam zvezde. Molč je tu, tišina! Slišim odmev iz vsemirja. Približale so se neke besede in spet utihnile. Neko izročilo se je lovilo v zraku. Pogo-varjal sem se sam s seboj o narobnih stvareh, na robu tako velikih dogodkov.

Plamenček vžigalice, dim iz cigarete, tako kratek hip. In vetrc, večni snubec listov, se je oglašil. Na postelji iz mahu sem ob ognju zazibal svoje sanje. Občutil sem tu gori spet samega sebe, takšnega, kot nisem bil v dolini. Moje srce ni sovražilo nikogar. Nisem se trudil, ko sem nosil težo zvezd in lune.

Gledal sem zemljo stebel in pokončnih dreves. Srebrni zvončki se oglašajo iz vsemirja. Dolgolase smreke pri studencu šumijo. Čist zrak je, ne giblje listov. V mehki mir kresne noči sem utonil.

Koraki po mahu so tihi in počasni. Bos capljam po rosi travi, sveži krvi. Misli so kot zibajoči se metulji, podobni cveticam na stebelcih. Plešem z netopirji po toplem poletnem zraku. Kakor otroci v pravljici sem — igram se s kresnicami. Vetrce igra na iglice smrek in jelk svoje melodije. Oživlja plamen.

Nema in negibna stoje drevesa, grmi in skale. Poti in steze. Mehko se udara pod podplati dobra gozdna zemlja.

Nepozaben in dremajoč čas je bil to.

Moje samotne steze in poti so že dalj časa brez srečanja. Le mesečina jih pozna. Vetrce jih skrivaj obišče in žarki sonca jih osvetijo. Moj jaz jih ne obiskuje več.

SKRIVNOST PRIČAKOVANJA

Vrata kože se odpirajo, škripljejo. Čudne dragocenosti so v kuhinji. Gledam skozi okno v travo. Sanjsko žarijo očke dveh lisičk. Skačeta sem in tja, iščeta hrano. Stare smreke v svečavi lune so kot starogrški hram, kjer so se dogajale velike stvaritve. Mrežaste sence dreves leže na mahovnatih tleh.

Mami me skrivnost neznanega pričakovanja. Priroda kot da je začutila nekaj. Poleg ognja ni več nočne živosti. Velika hladna rosa mi je padla na oko, a druga zdrsnila po obrazu navzdol. Kakor da sta razumeli druga drugo. Tišina pa kakor da ni sama. Mehko bokanje srnjaka potresa ozračje jutranjega gozda.

Oči se ob ognju lepljivo odpirajo. Pretegujem se kot mačka, počasi vstajam. Po-brkljam pepel, žerjavica zaiskri. Namečem veje, ogenj zagori. Siv dim se v špirali dviga navzgor. Mravlja še vsa zaspana tiplje pot. Prvi ptičji spevi se oglašajo, še s samoto obloženi. Nagačen z mehko težo capljam do studenca. Zajamem z loncem vodo, da si bom skuhal kavo.

In kaj bi še hotel ne vem.